

Viite

Napsauta tähän ja kirjoita viite.

Energianeuvosto 16.3.2026

Energiaministerit kokoontuvat Brysseliin 16.3.2026 Kyproksen EU-puheenjohtajakauden ensimmäiseen energianeuvostoon. Suomea edustaa ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala. Ministereillä on asialistalla kolme varsinaista keskustelukohdtaa.

Ensimmäisenä ministereiden on tarkoitus käydä periaatekeskustelu Euroopan verkkopaketin TEN-E-asetusehdotuksesta.

Suomi pitää TEN-E-asetuksen päivittämistä lähtökohtaisesti perusteltuna. Vaikka asetuksen peruslinjaukset ovat edelleen ajankohtaisia, tarvitaan rajat-ylittävien energiainfra-struktuurihankkeiden kehittämiseen lisäpanostusta. U 15/2026 vp

Lähtökohtaisesti energiainfrastruktuuriin tehtävät investoinnit tulisi tehdä markkinaehtoisesti. Suomen ensisijaisena tavoitteena on, että CEF-rahoituksella ei tulisi tukea jäsenvaltioiden sisäisiä energiainfrastruktuuri-investointeja. U 15/2026 vp

Toisena aiheena energiaministereillä on keskustelu kohtuuhintaista energiaa koskevan toimintasuunnitelman pohjalta.

Suomen lähtökohtana on teknologianeutraali lähestymistapa, jossa puhdas siirtymä toteutetaan markkinaehtoisesti ja kustannustehokkaasti luoden EU:lle selkeää kilpailuetua. (E 17/2025 vp)

Kolmantena aiheena ministereillä on keskustelu molemminpuolisen energiavarmuuden edistämisestä integroinnin avulla ja saadut kokemukset Ukrainan ja Moldovan kanssa.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä. (UTP 41/2023, UTPJ 12/2024)

Ministerit käyvät lounaskeskustelun aiheesta ”puhtaaseen energiaan tehtävien investointien vauhdittaminen Euroopan kilpailukyvyn edistämiseksi” EIP:n pääjohtajan ja ACER:in väliaikaisen johtajan läsnä ollessa.

Asialista:

Esityslistan hyväksyminen

(mahd.) A-kohtien hyväksyminen

- a) Muiden kuin lainsäädäntöasioiden luettelo
- b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Lainsäädäntökäsittelyt

Euroopan verkkopaketti – *Periaatekeskustelu s. 3*

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Kohtuuhintaista energiaa koskeva toimintasuunnitelma –
tilannekatsaus ensimmäisen vuoden jälkeen – Keskustelu s. 9

Molempipuolisen energiavarmuuden edistäminen integroinnin
avulla ja saadut kokemukset Ukrainan ja Moldovan kanssa –
Keskustelu s. 13

Asetus Euroopan laajuisten energiaverkkojen suuntaviivoista (TEN-E) - politiikkakeskustelu

Kokous

Energianeuvosto 16.3.2026, Bryssel

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Energianeuvostossa Brysselissä 16.3.2026 ministerit keskustelevat TEN-E – asetusehdotuksesta puheenjohtajan tausta-asiakirjan pohjalta. Komissio antoi TEN-E - asetusehdotuksen 10.12.2025 osana Verkkopakettia.

Suomen kanta

Suomen kannat perustuvat TEN-E asetusehdotuksesta aiemmin laadittuun U-kirjelmään U 15/2026 vp:

Suomi pitää TEN-E-asetuksen päivittämistä lähtökohtaisesti perusteltuna. Vaikka asetuksen peruslinjaukset ovat edelleen ajankohtaisia, tarvitaan rajat-ylittävien energiainfrastruktuurihankkeiden kehittämiseen lisäpanostusta.

Lähtökohtaisesti energiainfrastruktuuriin tehtävät investoinnit tulisi tehdä markkinaehtoisesti. Suomen ensisijaisena tavoitteena on, että CEF-rahoituksella ei tulisi tukea jäsenvaltioiden sisäisiä energiainfrastruktuuri-investointeja.

Suomi katsoo, että EU:n kriittisen infrastruktuurin ja erityisesti merenalaisen infrastruktuurin suojele ja korjaaminen sekä niihin käytettävät teknologiat ovat tärkeitä EU:n energiaturvallisuuden ja resilienssin vahvistamisessa ja niiden kehittämisessä tulisi hyödyntää EU-tason toimia. Suomi pitää erittäin tärkeänä, että TEN-E -asetuksen CEF-rahoitukselle kelpoiseksi hankekategoriaksi on lisätty infrastruktuurin turvallisuuden ja resilienssin parantaminen. Valitettavaa kuitenkin on, että tämä turvallisuuden

parantaminen koskee komission ehdotuksessa vain sähköön liittyvää infrastruktuuria eikä kaasua.

Suomi suhtautuu varauksellisesti komission toimivallan lisäämiseen EU-laajuisten energiaverkkojen kehittämisessä. Jäsenvaltioiden vaikutusmahdollisuudet ja prosessien läpinäkyvyys tulisi varmistaa.

Komissiolle ehdotettua säädösvallan siirtoa antaa joka neljäs vuosi EU-laajuinen verkon kehittämissuunnitelma tulisi vielä tarkastella sen asianmukaisuuden, laajuuden ja tarkoituksenmukaisuuden näkökulmista. Kyse on EU:n energiainfran suunnittelun keskeisestä toimesta, josta ei tulisi säätää delegoidulla säädöksellä.

Suomi katsoo, että on tärkeää säilyttää jäsenvaltiolla valta päättää sen alueelle tulevista energiainfrastruktuureista ja erityisesti rajat ylittävistä yhteyksistä.

Suomi katsoo, että sähkö-, kaasu- ja vetyverkkojen kymmenvuotisten suunnitelmien yhteensopivuutta voidaan parantaa kevyemmilläkin toimilla.

Suomi suhtautuu varauksellisesti komission ehdotukseen rajat ylittävien energiainfranhankkeiden hyötyjen arvioinnista hankkeen lähtömaiden ulkopuolelle. Suomi korostaa, että kustannustenjakokeskusteluihin osallistumisen ei tule ennakoida osallistumista kustannustenjakoon. Suomi suhtautuu varauksellisesti ehdotettuun velvoitteeseen käynnistää CBCA-menettely aina, kun vähintään 10 % projektin arvioiduista hyödyistä kohdistuu jäsenmaahan, joka ei ole mukana hankkeessa. Suomi katsoo, että selkein lähtökohta olisi, että kustannukset jaetaan niiden maiden kanssa, joihin hanke suoraan kytkeytyy ja joista projektipromootoritkin ovat. Muussa tapauksessa neuvotteluosapuolien määrä lisääntyy ja neuvottelut monimutkaistuvat huomattavasti. Lisäksi laskennalliset hyödyt ja kustannukset jakautuvat kymmenille vuosille, jolloin hyödyt ja kustannukset riippuu käytännössä valitusta skenaariosta ja sisältävät runsaasti epävarmuuksia.

Suomi pitää komission ehdotusta pullonkaulatulojen sivuun laittamisesta epäselvänä ja osin liian pitkälle menevänä. Valtioneuvosto katsoo, että jatkotyössä tulisi pyrkiä selventämään ehdotuksen useita yksityiskohtaisesti, kuten mistä 25 % on laskettava, minne varat konkreettisesti siirretään tai pitävätkö sisällään maiden sisäisiä pullonkaulatuloja. Valtioneuvosto ei lähtökohtaisesti kannata, että sähkömarkkinoilla kerättyjä pullonkaulatuloja käytettäisiin kaasu- tai vetyinfraojen rakentamiseen tai muihin kuin suoraan Suomeen liittyviin sähköverkkohankkeisiin.

Sääntelyssä tulisi varmistaa ympäristön- ja luonnonsuojelun korkea taso ja johdonmukaisuus unionin muihin ympäristötoimiin ja ympäristötavoitteisiin sekä yleisön osallistumiseen nähden. Suomi katsoo – viitaten muihin ympäristösääntelyä koskeviin aloitteisiin, että ympäristöarviointeja ja lupamenettelyjä koskevissa muutoksissa tulisi pyrkiä yhtenäiseen ja johdonmukaiseen sääntelykokonaisuuteen. Lukuisia poikkeuksia sisältävät säädösehdotukset ovat omiaan johtamaan ympäristö- ja lupamenettelyjä koskevan EU-sääntelyn pirstaloitumiseen ja monimutkaistumiseen.

Pääasiallinen sisältö

Asetusehdotuksella pyritään erityisesti mahdollistamaan energiamurroksen ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta välttämättömien unionin sisällä ja naapurimaiden kanssa toteutettavien rajat ylittävien hankkeiden ja investointien yksilöinti, sekä parantamaan infrastruktuurien suunnittelua energiajärjestelmän

integrointia ja merellä sijaitsevia sähköverkkvoja varten. Lisäksi sillä pyritään edelleen lyhentämään PCI (Projects of Common Interest)-hankkeiden lupamenettelyjä, jotta vältetään viivästykset hankkeissa, joilla helpotetaan energiakäännettä ja varmistamaan kustannustenjakovälineiden ja sääntelykannustimien asianmukainen käyttö.

Ehdotuksen tavoitteena on vauhdittaa ja tehostaa koko EU:n energiaverkkojen kehittämistä ja yhteentoimivuutta, jotta unioni pysyy kilpailukykyisenä, turvallisena ja etenee kohti energia- ja ilmastotavoitteitaan. Energijärjestelmä kohtaa kuitenkin merkittäviä haasteita, sillä sähköverkkojen on vastattava nopeasti kasvavaan kysyntään, jota lisäävät loppukäytön sähköistyminen ja vetytalouden laajeneminen. Sähkön osuus loppuenergiankulutuksesta on tarkoitus nousta noin 23 prosentista 32 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä Clean Industrial Deal -linjausten mukaisesti.

Merkittävimpiä uudistuksia ovat energiainfrastruktuurin turvallisuuden ja resilienssin parantamisen lisääminen asetuksen piiriin. Kyse voisi olla laitteista tai asennuksista, jotka on erityisesti suunniteltu suojaamaan ja vahvistamaan kriittisiä verkkoelementtejä, jotka ovat fyysisesti suoraan kytkettyinä näihin verkkoelementteihin tai ovat välttämättömiä järjestelmän turvallisen, varman ja tehokkaan toiminnan kannalta. Muut hankekattegariat säilyvät ennallaan; sähkö ja älyverkot, vety, elektrolyysit, hiilidioksidin kuljetus ja merituulivoimahankkeet. Älykaasuverkko-hankekattegoria on poistettu.

Ehdotettu TEN-E - asetuksen uudistus päivittää EU:n energiainfrastruktuurin suunnittelua, lupamenettelyjä, turvallisuutta ja rahoitusta koskevat säännöt vastaamaan kasvavia sähkö- ja vetyverkkotarpeita sekä uusia turvallisuus- ja digitalisaatiovaatimuksia. Asetuksen määritelmiä päivitetään vastaamaan EU:n uutta vety- ja kaasulainsäädäntöä. Sähköverkoille otetaan käyttöön "non wire solutions" käsite verkon kehittämisen kustannustehokkaiden vaihtoehtojen arvioimiseksi.

EU:n yhteisen edun hankkeiden (PCI) arviointia ja hankelistojen valmistelua yksinkertaistetaan, erityisesti edistyneiden hankkeiden osalta. Kolmansien maiden hankkeiden arviointia täsmennetään ja Energiayhteisö maiden hyödyt huomioidaan aiempaa laajemmin. Lisäksi projektien seuranta vahvistuu, erityisesti fyysisen ja kyberturvallisuuden osalta.

Ehdotuksen III luku koskee lupamenettelyitä ja yleisön osallistumista. Lupamenettelyitä selkeytettäisiin ja nopeutettaisiin, mukaan lukien niiden digitalisointi ja selkeämpi vaiheistus. Lupamenettelylle asetettaisiin määräaikoja (24 ja 18 kuukautta koskien lupamenettelyn eri vaiheita). Lupahakemukset katsottaisiin hyväksytyiksi, jos hakemuksia ei ole käsitelty kyseisissä aikarajoissa. Tämä hiljainen hyväksyntä ei koskisi ympäristöllisiä päätöksiä eikä tilannetta, jossa kansallisessa oikeusjärjestelmässä ei ole käytössä hiljaisen hyväksynnän periaatetta. Sähköhankkeille annettaisiin automaattinen "erittäin tärkeän yleisen edun" asema, mikä voi nopeuttaa lupamenettelyitä. Lisäksi rajat ylittävää viranomaisyhteistyötä vahvistettaisiin. Jokaisen jäsenvaltion olisi varmistettava, että yksi kansallinen toimivaltainen viranomainen toimisi muun muassa lupamenettelyn yhteyspisteviranomaisena.

Ehdotuksen mukaan asetuksen liitteen II eri kategorioihin kuuluviin hankkeisiin sovellettaisiin erilaisia säännöksiä koskien tiettyjä lupamenettelyitä. Liitteen II 1 kohdan mukaisten infrastruktuurihankkeiden (koskevat sähköhankkeita) osalta jäsenvaltioiden tulee katsoa hankkeiden olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansallista terveyttä ja turvallisuutta arvioitaessa luonto- ja lintudirektiivien sekä vesipuitedirektiivin poikkeamisedellytyksiä. Lisäksi ne kyseiseen kategoriaan kuuluvat hankkeet, jotka kuuluvat kansalliseen kehittämissuunnitelmaan voitaisiin tietyn edellytyksin vapauttaa YVA-direktiivin mukaisesta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä sekä luontodirektiivin mukaisesta Natura-arvioinnista. Näitä hankkeita koskisi myös mahdollisuus korvata lintu- ja luontodirektiivin mukaisesti

suojeluille lajeille aiheutunut haitta, jota ei voida välttää. Korvaaminen olisi mahdollista toteuttaa myös suorittamalla rahallinen korvaus.

Asetusehdotuksen liitteen II 2, 3 ja 4 mukaisten hankkeiden osalta jäsenvaltiot voisivat katsoa hankkeet erittäin tärkeän yleisen edun mukaisiksi luonto- ja lintudirektiivien sekä vesipuitedirektiivin mukaisissa poikkeamismenettelyissä. Näiden hankkeiden osalta korvaavien toimenpiteiden toteuttaminen Natura -verkoston yhtenäisyydelle tai luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten korvaamiseksi voitaisiin suorittaa samanaikaisesti hankkeen toteutuksen kanssa. Tämä on poikkeus pääsäännöstä, jonka mukaan korvaavat toimenpiteet on suoritettava ennakolta.

Energiainfrastruktuurisuunnittelua tehostetaan ja komissio ehdottaa itselleen valtuuksia laatia yhteisen EU-tasoisien skenaarion verkkojen pitkän aikavälin suunnitteluun. Siirtoverkonhaltijoiden Euroopan kattojärjestöt, sähkön osalta ENTSO-E ja vedyn osalta ENNOH, veloitetaan tunnistamaan sähkö ja vetyverkon infrastruktuuritarpeet yhtenäisellä menetelmällä. Jos verkon kehittämissuunnitelmat eivät kata tarpeita, komissio voi käynnistää ”needs matching” prosessin ratkaisujen löytämiseksi.

Rajat ylittävän kustannustenjaon periaatteita täsmennetään ja EU:n energiavirastojen ACER-virastolle annetaan uusia tehtäviä. Mahdollistetaan hankkeiden ”niputtaminen” kustannustenjaon helpottamiseksi. Lisäksi siirtoverkonhaltijoita kannustetaan entistä voimakkaammin ohjaamaan osa pullonkaulatuloista verkon investointeihin.

Verkkojen Eurooppa -rahoitusvälineen CEF:n rahoituksen kriteerejä täsmennetään erityisesti hankkeille, jotka eivät kuulu kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan.

Asetusehdotuksella lisäksi vahvistetaan raportointia ja digitalisaatiota.

Komission verkkosuunnitelma (artikla 11)

Euroopan komissio laatii kahden vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta – ja vähintään neljän vuoden välein – keskeisen skenaarion sähkö-, vety- ja kaasusektoreille. Tätä skenaariota käytetään EU:n laajuisissa kymmenvuotisissa verkon kehittämissuunnitelmissa sekä infrastruktuuritarpeiden arvioinnissa, kustannus-hyötyanalyysissä ja rajat ylittävien kustannusten jaossa. Tämän skenaarion tulisi olla linjassa EU:n energia- ja ilmastotavoitteiden kanssa ja ulottua vähintään vuoteen 2050 tukien ilmastoneutraaliustavoitetta, sekä tarkastella sähkö-, vety- ja kaasusektoreita yhtenä kokonaisuutena ja optimoida järjestelmien tehokkuutta nykyistä paremmin. Komissio voi antaa delegoituja säädöksiä skenaarion vahvistamiseksi.

Sähkö- ja vetyinfrastruktuurin suunnittelu EU:ssa perustuu siirtoverkonhaltijoiden yhteistyötahojen (ENTSO-E, ENTSO-G ja ENNOH) laatimiin 10-vuotisiin verkkosuunnitelmiin (Ten Year Network Development Plan – TYNDP). PCI-hankkeiksi voidaan valita hankkeita vain näistä TYNDP-suunnitelmista. Komissio ehdottaa nyt, että he laatisivat oman skenaarionsa EU:n energiainfratarpeista ja tekisivät tätä suunnittelua EU:n politiikkatavoitteiden pohjalta, osaksi TYNDP:iä. Tämä vähentäisi TSO:iden, ja siten kansallista vaikutusvaltaa skenaarioiden laadintaan. Jos valmistelu siirtyy komissiolle, vaikutusmahdollisuudet skenaarioparametreihin ja tulosten kommentointiin kaventuvat ja virkamiestyön merkitys kasvaa vastaavasti. Lisäksi on mahdollista, että komissio käyttää ulkopuolisia konsultteja, mikä voi entisestään heikentää prosessin läpinäkyvyyttä ja puolueettomuutta. Jos skenaariotyö etäänny TSO:iden teknisestä asiantuntemuksesta, riskinä on, että lopputulos painottuu poliittisiin tavoitteisiin tavalla, joka ei täysin huomioi järjestelmän reaali maailman rajoitteita.

Valtioiden väliset energiainfrastruktuurit on aiemmin suunniteltu siirtoverkonhaltijoiden kesken vastaamaan tarpeita. Valtioiden väliset energiainfrastruktuurit ja erityisesti

merenalaiset infrat ovat erittäin kalliita toteuttaa ja näihin hankkeisiin lähdetään harkiten vain tarpeesta.

Valtioiden rajat ylittävä kustannusten jako (artikla 17)

Jos vähintään 10 % hankkeen arvioiduista hyödyistä kohdistuu johonkin jäsenvaltioon, kyseinen jäsenvaltio ja tulisi sen sääntelyviranomaisen osallistua kustannustenjakoprosessiin. Kustannukset jaettaisiin jäsenvaltioiden kesken nettokustannus–hyötyjakautumisen perusteella, jotta kustannusjako heijastaa todellista hyötyjen jakautumista. Kustannustenjaon tulee perustua etukäteen sovittuun, läpinäkyvään ja ennustettavaan sopimukseen, joka takaa investointivarmuuden. Sopimus voi sisältää tarkasti rajatut mahdollisuudet jälkikäteisiin tarkistuksiin (aikataulut, kustannuskategoriat).

25 % pullonkaulatulojen sivuun laitto (artikla 19)

Siirtoverkonhaltijoiden (TSOjen) olisi varattava 25 % pullonkaulatuloista, joita ei käytetä kapasiteetin saatavuuden varmistamiseen tai merituulivoiman tuottajien korvauksiin, verkkoinvestointeihin, jotka sisältyvät EU:n hankelistaan ja vähentävät rajasiirtoyhteyksien pullonkauloja kyseisessä maassa. TSOjen on pidettävä nämä varat erillisellä tilillä, kunnes ne käytetään pullonkauloja vähentävien EU-hankkeiden rahoittamiseen, tai TSO osoittaa, että rajasiirtokapasiteetin lisääminen ei ole enää tarpeen kyseisillä rajoilla. Komissio voi antaa delegoituja säädöksiä, joissa täsmennetään millä ehdoilla TSOt voivat käyttää varoja ja milloin pullonkaulojen vähentämistä koskeva tavoite katsotaan täyttyneeksi.

Puheenjohtajan tausta-asiakirjassa esitetään keskustelun taustaksi kolme kysymystä:

- Miten voimme varmistaa, että tuleva yhteiseen skenaarioon perustuva rajatylittävän infrastruktuurin suunnittelu vastaa aidon energiaunionin tarpeita siten, ettei sillä puututa jäsenvaltioiden viranomaisten rooliin kansallisen energiainfrastruktuurin kehittämisessä?
- Missä määrin jäsenvaltiot ovat valmiita kehittämään rahoitus- ja suunnittelukehyksiään – muun muassa pullonkaulatulojen käytön ja laajemman kustannusten jakamisen osalta – sen varmistamiseksi, että Euroopan kannalta merkittäviin hankkeisiin liittyvä taloudellinen rasite jakautuu tasapuolisemmin?
- Lupamenettelyjen nopeuttaminen edellyttää ehdottomasti kompromissia erilaisten ja joskus keskenään ristiriitaisten etujen välillä. Miten yksinkertaistettujen lupamenettelyjen, ympäristönsuojelun ja toissijaisuusperiaatteen noudattamisen välillä voidaan mielestänne saavuttaa tasapaino?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT-sopimuksen artiklat 170-172 (Euroopan laajuiset verkot)

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asetusehdotusta käsitellään Euroopan parlamentin ITRE- valiokunnassa. ITRE- valiokunnan raportööri on Tsvetelina Penkova (S&D/BG). Parlamentin puolen käsittelyn aikatauluista ei tässä vaiheessa ole tarkempaa tietoa.
<https://www.europarl.europa.eu/meps/en/257032>

Kansallinen valmistelu

EU21-jaoston kirjallinen menettely 10.3.2026
EU-ministerivaliokunta 13.3.2026

Eduskuntakäsittely

SuV 13.3.2026

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Ehdotuksella ei tunnisteta olevan merkittäviä vaikutuksia lainsäädäntöön.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 22 kohdan perusteella Ahvenanmaan maakunnalla on lainsäädäntövaltaa energiaa koskien.

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Puheenjohtajan tausta-asiakirja 6281/26

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Maria Kekki, TEM p. 0504535223

VAHVA-tunnus

EU/1248/2025
Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Työ- ja elinkeinoministeriö

Perusmuistio

EU/463/2025-TEM-5

Hirvonen Petri

10.3.2026

Kohtuuhintaisen energian tiedonanto – vuosi myöhemmin, näkemystenvaihto, energianeuvosto, 16.3.2026, Bryssel

Kokous

Energianeuvosto 16.3.2026, Bryssel

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Energianeuvostossa 16.3.2026 käydään näkemystenvaihto tausta-asiakirjan pohjalta, jossa käsitellään Euroopan komission kohtuuhintaisen energian toimintasuunnitelman (Action Plan on Affordable Energy) tilannetta vuosi sen julkaisemisen jälkeen.

Suomen kanta

Suomen kannat perustuvat kohtuuhintaisen energian toimintasuunnitelmasta aiemmin laadittuun E-kirjeeseen E 17/2025 vp. Suomi pitää kohtuuhintaisen energian toimintasuunnitelmaa tervetulleena. Suomi tulkitsee, että toimintasuunnitelman lähtökohtana on markkinaehtoisuus ja teknologianeutraalius, mikä on erinomainen lähestymistapa. Samaa lähestymistapaa tulisi noudattaa myös kaikissa suunnitelman pohjalta annettavissa konkreettisissa esityksissä. (E 17/2025 vp)

Suomen lähtökohtana on teknologianeutraali lähestymistapa, jossa puhdas siirtymä toteutetaan markkinaehtoisesti ja kustannustehokkaasti luoden EU:lle selkeää kilpailuetua. (E 17/2025 vp)

Suomi katsoo, että puhtaan energian investointeja tulee edelleen edistää. Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden toimien prioriteettina tulee olla fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen. Fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämisen tavoitteena on vähentää myös EU:n riippuvuutta kolmansista maista ja vahvistaa EU:n strategista autonomiaa. Suomen näkemyksen mukaan energiatehokkuustavoitteiden tulisi ensisijaisesti palvella päästöjen vähentämistä kulutuksen rajoittamisen sijaan. Lisäksi tulee tasavertaisesti huomioida jäsenvaltiokohtaiset puhtaaseen siirtymään tarvittavat teknologiat. Suomi edistää vahvasti ydinenergian roolia hiilidioksidipäästöttömänä energiamuotona puhtaan siirtymän mahdollistamisessa. (E 17/2025 vp)

Pääasiallinen sisältö

Tausta-asiakirja korostaa energian hintojen kohtuullistamisen tärkeyttä Euroopan kilpailukyvyn kannalta. Asiakirjassa viitataan Euroopan komission aiemmin julkaisemaan kohtuuhintaisen energian toimintasuunnitelmaan, joka sisältää seuraavat pääkohdat.

EU:n komissio antoi toimintasuunnitelman kohtuuhintaisesta energiasta 26.2.2025 vastauksena syksyllä 2024 julkaistuun Mario Draghin kilpailukykyä käsittelevään raporttiin, jossa suositellaan energiakustannusten alentamista. Toimintasuunnitelma on laaja-alainen mutta lopulta kuitenkin yltäsoinen eikä esitä velvoittavia toimenpiteitä, vaan tiedonannon voi käsittää työsuunnitelmaksi tulevista uudistuksista.

Toimintasuunnitelma on jaettu neljään pilariin, jotka ovat energiakustannusten alentaminen, energiaunionin valmiiksi saattaminen, investointien houkuttelemisen ja kriiseihin varautuminen. Jokaisen pilarin alla on yksi tai useampi toimenpidekohta, joita on yhteensä kahdeksan. Jokainen toimenpidekohta sisältää käytännössä useamman kuin yhden toimenpide-ehdotuksen.

Toimintasuunnitelma sisältää useita viittauksia sähkön siirtomaksuihin, siirtoyhteyksiin ja sähköjärjestelmän joustavuuteen. Tarkoituksena on edistää siirtomaksujen kannustamista joustavuuteen, parantaa ja modernisoida (esim. digitalisaatio) siirtoverkkoja sekä pyrkiä rajasiirtoyhteyksien käytön maksimointiin yhdessä kantaverkonhaltijoiden kanssa. Komissio antoi Grids Package -ehdotuksensa vuoden 2025 lopussa. Lisäksi toimintasuunnitelma fossiilittoman jouston tukimekanismin valtioneuvoston esitetään yksinkertaistettavan, mihin liittyy vuonna 2025 vahvistettu CISAF-valtioneuvoston kehitys.

Tiedonanto painottaa lupaprosessien nopeuttamisen tärkeyttä, mihin pyritään uusiutuvan energian, siirtoverkkojen ja varastoinnin luvittamista käsittelevällä ehdotuksella. Komissio julkaisi vuonna 2025 ehdotuksensa direktiiviksi luvituksen nopeuttamisesta.

Kuluttajien energiakustannuksia halutaan laskea joko suoraan tai energiatehokkuuden kautta. Energiaverodirektiivin valmistelun yhteydessä on määrää julkaista suositus etenkin sähköveron laskemiseksi, mutta neuvottelut ovat toistaiseksi jumissa. Lisäksi viitataan tuleviin keinoihin vähentää energiaköyhyyttä energiatehokkuuden ja energiayhteisöjen kautta sekä jonkinlaisiin uusiin tukiin energiatehokkuushankkeille.

Tiedonannossa korostetaan kaasumarkkinoiden tärkeyttä. EU:n sisäinen Gas Market Task Force -ryhmä on esimerkiksi jo perustettu. Kaasumarkkinoiden yhteydessä mainitaan myös valmius tukea jäsenmaita luomaan valtioneuvoston tukimekanismeja, joilla hillittäisiin sähkön hintapiikkejä esimerkiksi puuttamalla siihen, miten korkea kaasun hinta usein määrittää sähkön hintaa (EU:ssa keskimäärin).

Tiedonanto sisältää myös viittauksia erilaisten sopimusten edistämiseen ja mainitsee esimerkiksi kolmikantasopimukset (Broad Tripartite Contract), joiden valmistelu on aloitettu. Pyrkimyksenä on edistää ennustettavia ja pitkäkestoisia energiantoimitussopimuksia tuottajien ja kuluttajien välillä. Samaa aihepiiriä edustavat myös esitys Euroopan investointipankin (EIB) kanssa käynnistetty pilottiohjelma yrityspuolen PPA-sopimusten edistämiseksi sekä muunlaiset ohjeistukset jäsenmaille PPA- ja jopa CfD-sopimusten edistämiseksi.

Energiaturvallisuuden osalta nykyinen Energy Security Framework -lainsäädäntö aiotaan korvata uudella lakiehdotuksella.

Edellisten lisäksi tiedonanto sisältää useita viittauksia strategioihin tai muihin papereihin, kuten "white paper on deeper electricity market integration", "Clean Energy Investment Strategy", "updated Nuclear Illustrative Program (PINC)", "Electrification Action Plan", "Strategic Roadmap for Digitalisation" ja "Heating & Cooling Strategy".

Tausta-asiakirjassa esitetään seuraavat kysymykset:

- Mitä toimia jäsenvaltiot ovat tehneet kohtuuhintaisen energian toimintasuunnitelman julkaisemisen jälkeen? Mitkä toimista ovat osoittautuneet tehokkaimmiksi ja voisivat olla hyödyllisiä EU-tasolla toteutettavaksi?
- Mitä muita toimia voitaisiin hyödyntää energianhintojen alentamiseksi lyhyellä aikavälillä?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kokouksessa käydään näkemystenvaihto, jonka yhteydessä ei tehdä päätöksiä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU21-jaoston kirjallinen menettely 10.3.2026

EU-ministerivaliokunta 13.3.2026

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 13.3.2026

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Tausta-asiakirja *Action Plan for Affordable Energy: A year on* (6667/26).

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Petri Hirvonen TEM, 029 5047048, petri.hirvonen(at)gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/463/2025

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Molemminpuolisen energiavarmuuden edistäminen integroinnin avulla ja saadut kokemukset Ukrainan ja Moldovan kanssa - keskustelu

Kokous

Energianeuvosto 16.3.2026

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Energianeuvostossa 16.3.2026 käydään keskustelu molemminpuolisen energiavarmuuden edistämisestä integroinnin avulla sekä kokemuksista Ukrainan ja Moldovan kanssa.

Suomen kanta

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä. (UTP 41/2023, UTPJ 12/2024)

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi. (E 73/2025 vp).

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtaja on laatinut keskustelun taustaksi asiakirjan, jossa kuvataan tilannetta sekä esitetään kaksi taustakysymystä.

Talvi 2025–2026 on koetellut Ukrainaa ja Moldovaa poikkeuksellisen pahoin. Talven aikana Ukrainassa koettiin jopa -30°C :een pakkaslämpötiloja, samalla kun maan energiajärjestelmä on ollut haavoittuva Venäjän hyökkäyssodan seurauksena. Sähköverkkojen korjaustöitä on jouduttu usein suorittamaan tulituksen alla, ja siviilit ovat kärsineet pitkistä, jopa 17 tunnin päivittäisistä sähkökatkoista.

Koska Ukrainan, Moldovan ja EU:n sähköjärjestelmät ovat yhteenliitetyt, häiriöt Ukrainassa voivat aiheuttaa laajempia järjestelmäriskejä. Esimerkkinä mainitaan 31.1.2026 Moldovassa tapahtunut massiivinen järjestelmäkatkos, joka saatiin kuitenkin nopeasti hallintaan Ukrainan, Moldovan, Romanian ja ENTSO-E:n viranomaisten tiiviin yhteistyön ansiosta. Tapaus korostaa kahdensuuntaisen energiaturvallisuuden merkitystä ja sitä, että varautuminen ei ole enää kausiluonteista, vaan sen tulee olla pysyvä järjestelmän vakauden kulmakivi.

Puheenjohtajan asiakirjassa tunnistetaan kolme eri uhkakategoriaa (sekä siten myös kolmenlaisia kokemuksia): fyysiset uhat, digitaaliset uhat ja ilmastolliset uhat. Fyysiset hyökkäykset ovat kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvia iskuja, jotka paljastavat jakelujärjestelmän haavoittuvuuksia ja edellyttävät aikaisempaa kehittyneempiä suojausratkaisuja.

Digitaalisilla uhilla tarkoitetaan kyberhyökkäyksiä, jolloin verkkojen digitaaliseen infrastruktuuriin vihollisen kohdistama vihamielinen toiminta vaatii jatkuvaa kyberturvallisuuden vahvistamista. Ilmastönäkökulmaan liittyvillä uhilla tarkoitetaan koettua äärimmäistä kylmyyttä, joka on rikkonut voimajohtoja ja siten lisännyt energiantarvetta.

Em. uhkiin vastaamiseksi korostetaan ratkaisuuina mm. hajautettuja lämmitysratkaisuja, nopeita korjausstrategioita, siviili- ja sotilasviranomaisten välistä koordinaatiota sekä innovatiivisia verkon tasapainottamiskeinoja.

Ukrainan ja Moldovan kokemusten nähdään tarjoavan arvokasta oppia EU:n varautumisen vahvistamiseksi. Kokemusten pohjalta voidaan muodostaa malli EU:n omien varautumisstrategioiden ja toimintapolitiikkojen kehittämiseen. Asiakirjassa korostetaan tarvetta 1) EU-laajuiselle valmiuskehitykselle, 2) fyysisen ja digitaalisen puolustuksen vahvistamista itäiseltä kokemukseen nojaten sekä 3) varautumisen ja häiriönsietokyvyn näkemistä laajempaan kokonaisuuteen kuin pelkkinä suunnitelmina tai harjoituksina.

Ukrainan ja Moldovan energiajärjestelmien täydellinen integrointi EU:n verkkoihin suunnitellaan saavutettavan vuoden 2027 loppuun mennessä. Integraatio nähdään keskeisenä EU:n energia- ja geopolittisen vakauden kannalta. Täydellinen integrointi edellyttää: 1) sääntelyn yhdenmukaistamista, 2) markkinoiden yhteenkytkemisen edistämistä sekä 3) institutionaalisten valmiuksien kehittämistä. Keskeisenä työvälineenä korostetaan CESEC-työryhmää, joka toimii alueellisena yhteistyöfoorumina, jossa myös Ukraina ja Moldova ovat mukana. Konkreettisina edistettävänä asioina nostetaan esille: 1) Trans-Balkan Pipeline -putken vastakkaisvirtauksen pullonkaulojen poistaminen, 2) LNG-reittien ja kaasutoimitusten varmistaminen Puolasta, Liettuasta ja Kreikasta, sekä 3) Ukrainan kaasuväylien strateginen hyödyntäminen EU:n energiaturvallisuuden vahvistamiseksi.

Puheenjohtaja korostaa, että puhdas siirtymä ja energiaturvallisuus ovat toisiaan vahvistavia tavoitteita. Energiaministereille esitetään kaksi kysymystä:

- Miten Ukrainan ja Moldovan kriisikokemukset voidaan sisällyttää EU:n varautumisstrategioihin?
- Miten EU voi edistää luotettavia kaksisuuntaisia energiavirtoja ja teknistä yhteistyötä kumppanimaiden kanssa?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU21-jaoston (energia ja Euratom) kirjallinen menettely 10.3.2026
EU-ministerivaliokunta 13.3.2026

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 13.3.2026

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Puheenjohtajan keskusteluasiakirja

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Elina Johansson, TEM/EOS, elina.johansson(at)gov.fi, p. 0295 047 327

VAHVA-tunnus

EU/104/2026
Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Liitteet

Napsauta tähän ja kirjoita liitteet